

A csíralemezek származékai

Ezt a fontos táblázatot első tanulmányozáskor ne magoljuk be. Fokozatosan barátkozzunk meg vele – mindig újra visszatérve rá – a szövettan és az egyes szervrendszerek részletes tanulmányozása során. Így szinte erőfeszítés nélkül és maradandóan el fogjuk sajátítani. E táblázat megértése egyben a szövettan megértésének a kulcsa.

I. Ectoderma

1. A bőr hámja és származékai	Haj-, szőrszálak, köröm, a szaru- és kötőhártya hámja.
2. Az elemi szájgödör és a cloacagödör hámja és származékai	A száj- és orrüreg hámja, mirigyei, nyálmirigyek, a fogak zománca, a végbélnyílás hámja és mirigyei, a férfi húgycső (spongiosus) részének hámja és mirigyei. A könnyelvezető utak hámja.
3. A velőcső és a dúcléc szövetei és származékai	Minden idegsejt és idegtámasztóelem (glia) – beleértve a perifériás idegek Schwann-hüvelysejtjeit. A retina telepéből származó minden sejt, a retina pigmenthámja és a szem belső simaizmai (m. sphincter et dilatator iridis).
4. A placod ectoderma	Az orrüreg szaglóhámja, a hypophysis elülső és középső lebenye, a hallóhólyag hámja és származékai (a labyrinthus hámja, érzékhámjai), az ízlelőbimbók érzékhámja. Részben a feji érző idegdúcok idegsejtjei. (Ez az egyetlen kivétel az idegelemeknek a 3. pontban meghatározott eredetétől.)

II. Mesoderma

(A) Hám jellegűek

1. Myotomok izomszöve	A törzsfal (főleg a hátizmok) a nyelv és a szem (?) külső izmai.
2. Gononephrotomok hámjának származékai	Elő-, ős- és maradandó vese, ősvesevezeték (ureter és férfi nemi csatorna) hámja.
3. A somato- és splanchnopleura dorsalis áthajlásának származékai	A mellékvesekéreg hámja. A nemi mirigyek nem ivarsejt-termelő hámjai. A női nemzőcsatorna (Müller-cső) származékai.
4. Az oldallemezek belső celomahám-borítása	Mesothel = a nagy savós hártyákat (pericardium, pleura, peritoneum) borító laphám.

(B) Mesenchyma jellegűek

<i>1. Erek és nyirokerek endothelje</i>	Ez is laphámszerű szövet, de a mesothel (A 4.) szemben nem őrizte meg hám jellegét eleitől fogva.
<i>2. Kötő- és támasztó szövetek</i>	Az egész szervezet mindennemű laza és tömött kötőszöveti, akár önálló, akár más szövetek (mirigyek, izmok stb.) interstitiuma formájában. Minden porc- és csontszövet.
<i>3. A nem myotom eredetű harántcsíkos izmok</i>	Végtagizmok, felületes mell- és hátizmok, a kopoltyúívekből származó izmok.
<i>4. Simaizom szövetek</i>	A szervezet minden simaizma (az I. 3. alatt említett belső szemizmok kivételével).
<i>5. A keringési szervek minden szövete</i>	Szívizom, az erek és nyirokerek simaizomzata és kötőszöveti elemei (endothel, I. B 1.)
<i>6. A vérképző és nyirokszövetek s a vér minden sejtje eleme</i>	
<i>7. A központi idegszervek ún. Hortega-féle microgliája</i>	

III. Ectoderma

<i>1. Az emésztőcsatorna hámja és származékai</i>	A membrana buccopharyngea szintjétől a szájüreg hátsó részéig, a garat, nyelőcső, gyomor, bélcsatorna (a végbélgödörig) hámja és mirigyei. A pajzsmirigy, a máj és a hasnyálmirigy hámja.
<i>2. A belső kopoltyúbarázdák származékai</i>	A dobüreg és a fülkürt hámja. A mellékpajzsmirigyek és a thymus hámja.
<i>3. Az alsó légutak hámja</i>	A gége, légcső, hörgők, és a tüdő légzőfelületeinek hámborítása, s az előbbieken mirigyei.
<i>4. A cloaca elülső részének hámszármazékai</i>	A húgyhólyag, a női húgycső egészének és a férfi húgycső pars prostaticájának hámja. A vestibulum vaginae hámja a kis szeméremajkak alsó széléig. A hüvely alsó részének hámja (felső részének hámja a Müller-cső [II. A 3.] származéka).